

НОВА СВѢТЛИНА

Книгата на Духовете

ОТЪ Аллана Кардека.

(Прод. отъ кн. VI—VII)

ГЛАВА V.

Разсждения върху многочислените сжществувания.

222. Догмата за прераждането, казватъ нѣкои си, не е нова, той е възкръсеналъ отъ времето на Питагора: Ние не сме никога казали, че спиритизма е билъ ново откритие. Спиритизма като законъ природенъ, трѣбва да е сжществувалъ отъ пхрвите още времена, и сме принудени всекога да докажемъ, че се намиратъ следи отъ него въ най-старите отдалечени векове. Питагоръ, както всички знаятъ, е авторъ на системата за метемпсихозиса; той я изчерпа отъ индийските философи и отъ египтяните, у които е сжществувала отъ незапомнени времена. Мисълта за преселението на душите бѣше едно простоліудно вѣрване, вѣрване, което, при все това, било прието отъ лица най-достопочтени Кой внуши у простоліудното тази идея? отъ кждѣ имъ дойде това самосжзнание? отъ нѣкое откровение, или отъ вреждено нѣкое чувство? Ние не знаемъ това, нъ както и да е, една проста идея не може да премине и заобиколи презъ толкосъ века, и не може да бѣде приета отъ избраните безъ да има нѣщо въ сжщностъ сериозно.

Старостта на тази доктрина е нѣщо по-вече отъ едно сериозно доказателство. Трѣбва да забелѣжимъ

при това, както всички знаятъ, че между метемпсихозиса на старите и новата доктрина на прераждането, съществува голѣма разлика, която духовете отхвърлятъ категорически; сиречь, преселението на човеческите души у животни и обратно.

Духовете, като ни обясняватъ догмата на многочислените въплотени съществувания, подновяватъ една доктрина, която има началото си въ първата епоха на свѣта, и която се съхрани, до нашите дни, въ ума и сърцето на много чловеци, различна само по това, че сега я представляватъ подъ видъ по-корененъ, по-сжобразенъ съ прогресивните природни закони и съответствена съ Божиата мъдростъ и хармоническите му дѣла; като още я пречистватъ отъ всичките заблуждения на суевѣрието. Едно обстоятелство достойно за забелѣждане е, че духовете въ последню време ни учатъ не само това, което печатахме въ тази книга; нъ малко преди да се печата настоящата книга, многобройни сжобщения, отъ същата категория, са получени по разни страни, и отъ тогава всѣки день се умножаватъ. Тука може всѣкой да забелѣжи, че всичките духове не са еднакво сжгласни върху тази точка, нъ ние ще поговоримъ пакъ по-късно относително това.

Нека разгледаме сега въпроса отъ друга точка, да направимъ едно извлѣчение безъ никакво намиране отъ духовете, които да оставимъ на страна минутно; нека предположимъ, че тази теория не е тѣхна; нека предположимъ даже, че духове не е имало никога; нека се отстранимъ минутно на почва неутрална, и приемемъ съ еднакво безпристрастие и едната и другата ipotesi, именно: многочислеността и единичността на въплотените съществувания, и да видимъ, къмъ коя страна ще ни привлѣче здравия рззумъ и собствена ни интересъ.

Много хора се отвърщаватъ отъ мисълта за прераждането, по тази само причина, че не имъ понася, като казватъ, че са пострадали доста отъ едно само

сществуване, и не би никога пожелали да повтарятъ едно подобно сществуване. Познаваме нѣкои си, които отъ самата идея, че могатъ пакъ да се явятъ на земята, излизатъ вжнѣ отъ себе си и треператъ отъ тази мисль. Относително това нѣмаме друго освенъ да възразимъ и кажемъ: Да не би да мислятъ, че Богъ ще вземе тѣхното сжгласие и желае да се сжобрази съ тѣхния вкусъ и мнѣние за да нареди и устрой вселената? Едно отъ двѣте: прераждането на душите сществува или не сществува? Ако то сществува, напраздно имъ е противно, ще трѣбва да го претърпятъ, защото Богъ не ги пита, щатъ или не щатъ. Това прилича, като да слушаме единъ боленъ, който вика: днеска доста сжмъ страдалъ, не ща вече да страдамъ и утрѣ; нъ каквото и да е желанието на болния, не може да се избави отъ да страда тѣй сжщо днесъ и утрѣ, колкото е страдалъ и миналите дни, до гдѣто оздрави; и тѣй, ако е опредѣлено да се преродимъ чрезъ вжплотяванието, ще се преродимъ, ще живѣемъ пакъ и ще умремъ, и напраздно ще бжде да упорствуваме като равглежено дѣте, което не ще да ходи въ училището, или като престѣпникъ осжденъ на затворъ, който не ще да влѣзе въ него. Каквото и да направимъ, напраздно ще бжде, защото трѣбва да се покоримъ и да преминемъ отъ тамо.

Подобни размишления са много прости за да заслужатъ по-сериозно изследване. Ние ще кажемъ на бунтуиущите се, за да ги успокоимъ, че спиритическата доктрина относително прераждането не е толкосъ страшна, колкото я мислятъ, и ако я изучава коренно не би се уплашвали толкосъ; тѣ щѣха да разумѣятъ, че условиата на това ново сществуване зависятъ отъ самите тѣхъ. Новото близко сществуване ще бжде щастливо или нещастно споредъ какъвто животъ са прекарвали тука долѣ. *Тѣ могатъ отъ настояща още животъ да се въздигнатъ тѣй високо, щото да не се боятъ вече да паднатъ въ*

минята. Ние предполагаме, че говоримъ на лѹди, които вѣрватъ на едно какво да е бѣдѣще следъ смъртта, а не на онѣзи, които представляватъ хаоса или неанта за далечно бѣдѣще, или които желаятъ да слѣятъ своята душа въ цѣлото на вселената, както не вѣрватъ въ сѣществуванието на собственото азъ, както капките отъ дѣжда въ океана, което е тѣй сѣщо подобно на неанта. И тѣй, ако вие вѣрвате въ какво да е бѣдѣще, вие разумѣва се, нѣма да приемете това бѣдѣще, че не бѣде еднакво за всичките; иначе каква позла ще има отъ добродѣтелта? Защо не се осмелявате да правите всичко, защо не задоволявате всичките си страсти, всичките желанна, и въ ущѣрбъ на ближния си, не е ли все едно, справедливо ли е или не? А когато се убедите коренно, въ дълбочината на сѣрдцето, че това бѣдѣще ще бѣде малко или много щастливо или нещастно, споредъ дѣлата ви по земята, тогава ще пожелаете да бѣдите толкосъ щастливи, колкото е възможно, защото то ще бѣде за вечността. Случайно, може да помислите, че сте отъ най-сѣвѣрпените по земята и че имате право да получите за веднѣжъ върховното блаженство на избраните. Не, вие трѣбва да приемете, че има чловеци, които са много подобри отъ васъ, и които иматъ право да придобиятъ мѣсто много по-добро отъ васъ, безъ да сте и вие отъ презрените. Е, добръ! Помислете си минутно, че се намирате въ онова незавидно положение, когато ненадѣйно дойде нѣкой и ви каже: „Вие страдате, не сте толкосъ щастливи, колкото би трѣбало да бѣдете, вие имате предъ вашите очи други щастливи, които се наслаждаватъ съ пълно блаженство; желаете ли да ви се промени положението, да се замени съ тѣхното? Разумѣва се, че желая, ще кажете вие; какво трѣбва да направя за да придобия това пълно щастие?—Твърдѣ малко, да изврѣшите нѣщо, почти нищо; повторете онова, което направихте злѣ, и постарайте се да изпълните всичко добръ“. На то-

ва щѣхте ли вие да се поколебаετε, да не приемете съ радостъ всичките предложени условия? Нека сравнимъ това по-прозаично. Ако би казали на единъ беденъ човекъ, който макаръ да не е въ последня сиромашиа, нъ претърпява много лишения вследствие на скромните си средства: — „Ето едно извънредно голѣмо богатство, което можешъ да придобиешъ, за да се наслаждавашъ съ него, ако поработишъ усилено и тежко една минута;“ той, ако би билъ и най ленивия човекъ, би казалъ: „готовъ съмъ да работя, една минута, двѣ минути, единъ часъ, ако е нужно единъ день или година, стига да придобия богатството; какво би струвало единъ малжкъ трудъ, макаръ и усиленъ, когато се касае чрезъ него да прекарамъ живота си въ голѣмо изобилие?“ — И тжй какво е земния животъ въ сравнение съ вечния? Той е по-нищоженъ и отъ една минута и отъ една секунда.

Слушали сме такова едно размишление: че Богъ, който е вѣрховно добъръ, неможе да наложе на човека да повтори цѣлъ редъ нещастни и мъчителни сжществуваниа; а по-добъръ ли би билъ ако би осжждалъ човека на вѣчни страдания за минутни заблуждения? Нѣкогажъ двама фабриканти имали, всѣкой отдѣлно, по единъ работникъ, които имали надѣжда да бждатъ приети отъ сждружието като другари; нъ случило се единъ день, че тиа двама работници работили тжй злѣ, щото заслужили да бждатъ изпждени; единия отъ фабрикантите изпждилъ работника безъ да обржца внимание на горещите му молби, и той, като не намѣрилъ работа, подпдналъ въ страшна сиромашиа, заболѣлъ и умрѣлъ. Другия фабрикантъ казалъ на своя работникъ: ти си изгубилъ единъ день, този день ти ми го дължишъ; твоята работа била много лоша и си дълженъ да я поправишъ; азъ ти прощавамъ и ти позволявамъ да повторишъ работата; старай се да изпжлнишъ всичко добрѣ и азъ ще ти задържа високото мѣсто, което ти обещахъ. — Нужно ли е да читате,

кой отъ двамата фабриканти е билъ човеколюбива? Богъ, олицетвореното милосърдие, дали би билъ по-неизмолимъ отъ колкото единъ човекъ? Мисълта че нашата съдба е за всегда опредѣлена отъ нѣколко годишни страдания и че не зависи отъ нашата воля да придобиемъ съвършенството на земята, има нѣщо раздирающе сърдцето; а спиритическата идея е спасително утешителна; тя ни дава надѣждата. Най-послѣ, безъ да се произнесемъ за или противъ многочисленните съществуванія, безъ да приемемъ тази или онази теория, ще кажемъ, че ако бѣхме имали свободенъ избора, азъ вѣрвамъ, че не би се намѣрилъ нито единъ човекъ, който би предпочелъ едно съдебно решение безъ апелация. Единъ философъ е казалъ, че ако Богъ не съществува, трѣбва да го изнамѣримъ за щастieto на човеческия родъ. Това също можемъ да кажемъ и за многочисленните съществуванія. Но както казахме и по-горѣ, Богъ не пита нашата воля, нито иска нашето мнѣние; то съществува ли или не, не се пита отъ насъ, ние сме длъжни само да обърнемъ внимание въдѣ има страни съмнителни или неясни, и като изследваме всичко нека се ползуваме постоянно отъ учението на духовете и изучимъ систематически тази философия. Ако не съществуваше прераждане, не би имало освенъ единъ тѣлесенъ животъ; ако нашето тѣлесно настояще съществуване е било едничко, душата на всѣкой човекъ би се създавала при раждането му, освенъ ако се приеме старостта на душата, въ който случай човекъ ще попита себе си: гдѣ бѣше душата преди раждането ми? или ако е била въ нѣкое неизвѣстно състояние то не се ли счита пакъ какво да е съществуване? тукъ нѣма среда: или душата е съществувала, или не е съществувала преди тѣлото. Ако тя е съществувала, кое бѣше нейното състояние? Дали то е съзнавало себе си? Ако тя е нѣмала никакво съзнание за себе си, то би била като да не е съществувала; ако напротивъ тя е съзнавала своя

индивидуумъ, тя трѣбва да е напредвала или оставала въ застой. Въ този или онзи случай, ние питаме, въ какво състояние е била тя когато се е възплотила въ тѣлото? Ако приемемъ, споредъ простото вѣрване, че душата се раждала съ тѣлото, предлагаме слѣдующите въпроси:

1. Защо душата показва способности толкосъ разнообразни и независими отъ придобитите идеи на възпитанието?

2. Отъ гдѣ произхожда извънредната способностъ на нѣкои дѣца, въ най-малката възраст, къмъ нѣкоя наука, когато други дѣца съ подобна възраст оставатъ долни или средни по развитие презъ всичкия си животъ?

3. Отъ гдѣ произхождатъ у едни врождените чувства, самопроизволните понятия, които у други не съществуватъ?

4. Отъ гдѣ произхождатъ, у нѣкои си особени дѣца тѣзи ранни инстинкти на злина или добродѣтель; тѣзи врождени благородни чувства на достоинство, или противното чувство на подлостъ и лукавство, които противоречатъ съ средата, въ която са се родили?

5. Защо нѣкои си човеци, като вземемъ предъ видъ и тѣхното възпитание, напредватъ много повече отъ другите?

6. Защо има диваци и образовани хора?

Ако вземемъ едно хотентотче още на ненка и го възпитаваме въ най-прочутите учебни заведения, мислите ли, че ще произведете нѣкой Лапласъ или Нютонъ?

Питаме, коя е философията или теософията, която може да разреши тѣзи задачи?

Несъмнено, или душите са равни при своето раждане, или са неравни. Ако са равни, защо тѣзи разни способности? Нѣкои си казватъ, че това зависи отъ организма; нѣ таквазъ една доктрина излиза най-безнравствена и дива, защото човекъ тогава

не е освенъ една машина, играло на материата, и той не ще бжде отговоренъ за своите дѣйствиа. Той може всичко да отдаде на своите физически несжвършенства. Ако тѣ са неравни, той не е виноватъ, Богъ тѣй го е сжздалъ. Но тогава отъ гдѣ произхожда тази врождена вжзвишеностъ, съ която са надарени нѣкои си? Това предпочтение за нѣкои си само сжобразно ли ще бжде съ Божата справедливостъ и общата лѹбовъ, която храни кжмъ всичките си сжздания?

Напротивъ, ако приемемъ едни последователни минали сжществувания, всичко се изтжлкува и обяснява. Человеците, като се раждатъ, носятъ съ себе си врожденото чувство на това, което са придобили; тѣ всички са малко или много понапреднали, споредъ числото на сжществуваниата, които са прекарали, и споредъ близкото или далечното време отъ точката на тржгването имъ. Сжщо както въ едно събрание сжстояще отъ лица съ разна вжзрастъ, всѣкой отдѣлно ще има едно особено развитие сжответствено съ числото на годините си, сжщо тѣй последователните сжществувания ще бждатъ за живота на душата, това, което годините са за живота на тѣлото. Нека си вжобразимъ, че единъ день ужъ имало сжбрани хилядо човека въ едно мѣсто съ вжзрастъ отъ една година до осемдесетъ. Предположете си, че покривка покрива всичките минали дни, и че вие, невежа и неукъ, не знаете нищо отъ миналото имъ; вие като ги мислите родени въ единъ и сжщъ день, естествено ще попитате защо едни отъ тѣзи хора са голѣми, а други малки; едни стари, а други млади; едни учени, а други невежи. Но щомъ като покривката се отнеме, и вамъ тази минута ще стане ясно и ще разумѣете, че всички са живѣли, кой много, кой малко; и тѣй ще ви бжде понятно и обяснимо. Справедливи Богъ не е сжздалъ едни души по-напреднали отъ другите, но съ многочисленните сжществувания неравенството се изглажда и не оставя нищо да противорече предъ най-строгото правосждие.

Ние виждаме само настоящето, а не миналото. Това мнѣние основава ли се на нѣкоя система? Не, имаме предъ очите си едно очевидно неоспоримо доказателство: неравенството на способностите и на нравственното и умственото развитие на човеческия родъ; намираме, че това не може да се обясни отъ всичките сегашни теории; а обяснението е лесно, естествено и логично отъ едно друго учение. Основателно и логично ли ще бѣде да предпочетемъ теорията, която затъпява и не обяснява нищо, отъ учението, което обяснява всичко понятно и ясно?

Относително шестия въпросъ, ще кажатъ нѣкои си, че хотентота произхожда отъ низка раса: питаме, дали хотентота е човекъ или не? Ако е човекъ, защо Богъ лиши него и неговата раса отъ добрите качества, съ които е обсицана кавказката раса?

Ако той не е човекъ, защо желаете да го направите Християнинъ? Спиритическата доктрина е много по-обширна отъ всичко това; за нея нѣма много вида чловеци; нѣма освенъ чловеци, на които духа може да бѣде малко или много напредналъ, но възприемчивъ да напредне. Това не ли е по-сжобразно съ Божиата справедливостъ?

Видѣхме душата въ миналото и въ настоящето ѝ; ако я разгледаме въ бѣдѣщето ѝ, ще намѣримъ сжщите мѣчнотии.

1. Ако нашето настояще сжществуване трѣбва непременно да реши нашата бѣдѣща сждба, кое е въ бѣдѣщия животъ сжстоянието на дивака и на образования човекъ? равни ли са тѣ по-между си, или единия се е удостоилъ съ по-голѣмо вечно блаженство отъ колкото другия?

2. Човека, който е работилъ, за да се поправи, презъ всичкия си животъ, на единъ ли редъ се поставя съ оня, който е останалъ назадъ не по своя вина, но отъ разни обстоятелства противни на неговия напредѣкъ?

3. Човекъ, който прави зло неволно, по при-

чина на своето невежество, отговоренъ ли е за всичките лоши следствия, които не зависятъ отъ него?

4. Стараятъ се да просвѣтятъ человетецѣ, да ги образуватъ, да ги направятъ нравствени, и едва успѣватъ да просвѣтятъ нѣколко души, когато отъ друга страна умиратъ милиони человетци всѣкой день, преди да достигне до тѣхъ нито искра отъ свѣтлина; коя е сждбата на тѣзи последните? Да не би да са виновати и претърпяватъ своето наказание? ако не е тѣй, какво са правила за да заслужатъ сждщото положение, което иматъ и другите?

5. Коя е сждбата на дѣцата, които умиратъ на малка възраст, преди да направятъ нито добро нито зло? Ако тѣ са отъ избраните, защо тази особена милость безъ да извършатъ нищо, щото да я заслужатъ? Чрезъ кои права се освобождаватъ отъ мъчнотиите на живота?

Сществува ли нѣкоя доктрина, която да може да реши тѣзи въпроси? Приемете последователните сществувания и всичко ще ви бжде обяснено, и сжобразно съ Божиата справедливостъ. Това, което не са могли да направятъ въ едно сществувание, могатъ да го извършатъ въ друго, и по този начинъ, никой не може да отбѣгне закона за напредѣка, като всѣкой ще бжде възнаграденъ споредъ *действиелното си достоинство* и никой не ще бжде изключенъ отъ върховното блаженство, което справедливо всѣкой може да изисква да придобие, каквито и да бждѣтъ препятствиата, които може да срѣщне на пътя си.

Тѣзи въпроси могатъ да се повтарятъ безконечно, защото психологическите и нравствени проблеми са безконечни и не могатъ освенъ чрезъ прераждането съ многочислени сществувания да намѣрятъ своето разрешение; ние се ограничаваме на по-главните точки. Каквото и да казвате, може нѣкой да възрази, доктрината за прераждането не е приемлива. То би било разрушението на религиата. Нашата

цель не е да разискаме този въпросъ тази минута, намъ ни стига, че тя е върховно и коренно нравствена, и това, което е нравствено коренно, не може да бжде противно на религиата, която провъзгласява изключително Бога, добродѣтелта и разума.

Какво би станало съ религиата, ако противъ всемирното мнѣние и освидетелствуването на науката, тя би упорствувала противъ истината и би отхвърлила отъ обятията си ония, които не би вървали въ движението на слънцето около земята и шестдневното сътворение на свѣта?

Каква гаранция би заслужила и каква авторитетностъ би имала у просвѣтените народи една религиа основана върху очевидни заблуждения, употребени като членове отъ вѣрата? Когато истината се доказва неоспорима, църквата твърдѣ умно взе нейната страна. Ако се е доказало, че живота на човека е невъзможенъ безъ прераждането; ако нѣкои си точки отъ догмата не могатъ да бждатъ обяснани освенъ чрезъ този начинъ, трѣбва непременно да се приеме и припознае, че противоречието на тази доктрина съ тѣзи догмати не е освенъ мнимо и външнo.

По-късно ще покажемъ, че религиата не е тѣй отдалечена, колкото мислятъ, и че тя не ще да пострадае по-вече отъ колкото е пострадала отъ откритието движението на земята и геологическите периоди, които въ началото се показаха като противни на свѣщенните текстове. Учението за прераждането се срѣща още въ много страници въ свѣщенните книги и се намира буквално изразено съ неоспорима ясностъ въ Евангелието: ¹⁾.

„И когато слѣзуваха отъ гората (следъ преображението), поръча имъ Исусъ и рече: Не казвайте никому това видѣние, доклѣ Синъ Человечески не възкрѣсне отъ мъртвите.

¹⁾ Евангелие отъ Св. Матей, Глава 17, Стихъ 9 и пр. и пр.

„И попитаха го учениците му и думаха: Но защо казуватъ книжниците, че трѣбва първомъ Илия да дойде? А Исусъ отговори и рече имъ: Истина, че първомъ Илия ще дойде и ще послужи всичко; но казувамъ ви, че Илия вече дойде и не го познаха, но сториха съ него каквото щѣха. Така и синъ човечески ще пострада отъ тѣхъ. Тогази разумѣха учениците, че за Иоана Кржстителя имъ рече....“

И тѣй като Иоанъ Кржстителя билъ Илия, станало е прераждане на Илиевата душа въ тѣлото на Иоана Кржстителя. Най-послѣ, каквото и да бжде мнѣнието, което иматъ отнисително многочисленните сжществувания, приематъ ли го, или не, то е все едно; ако то сжествува, непременно трѣбва всѣкой да го претърпи въпрѣки всѣко противно вѣрване. Главното е, че учението на духовете е изклѣчително Християнско, то се основава и укрепява върху безсмъртието на душата, бждѣщите страдания и възнаграждения, Божиата справедливостъ, свободната воля, и възвишената справедливостъ на Христа, което не е противорелигиозно. Ние обсждохме, разгледахме, както казахме и по-горѣ, и заклѣчихме, че спиритическото учение, което за нѣкои си е съ безавторитетностъ, е най-спасителната доктрина за човеческия родъ. Ако ние приехме учението за многочисленните сжществувания, то не е защото въ това ни учатъ духовете, но защото ни се види най-логично, и защото то само решава до сега неразрешените въпроси. Ако то произхождаше отъ нѣкой простъ смъртенъ, ние бихме пакъ го приели и не бихме се двоумили ни най-малко да се откажемъ отъ нашите заблуждения. Щомъ като нѣкое мнѣние се докаже погрѣшно, ако се упорствува въ него, честолюбieto по-вече губи отъ колкото да печели, защото се упорствува въ заблуждение и лжжлива мисль. Ние бихме отхвърлили това учение, макаръ то да не се сжобщава отъ духовете, ако ни се показваше противното на здравия разумъ, защото отъ опитъ вече

знаемъ, че не трѣбва да се приема всичко слѣпиш-комъ, което дохожда отъ тѣхъ, както и отъ человеците. Първото нѣщо, върху което трѣбва да се обрѣща внимание, е да бѣде то логично, съобразно съ доказателствата, доказателства положителни, и тѣй да кажемъ материални, които едно внимателно и разумно изследване може да обясни обширно и подробно на оня, който би пожелалъ да се потруди и вникне въ тѣхъ съ търпение и постоянство, предъ което съмнѣнието би било невъзможно.

Когато тѣзи доказателства бѣдатъ всеизвѣстни, както онѣзи за движението и сѣтворението на земята, непременно ще трѣбва всичко всѣкому подробно да бѣде ясно и понятно: съ това противниците ще получатъ наказанието си.

Най-послѣ, нека вкратцѣ припознаемъ, че доктрината на прераждането обяснява, единственна тя, това, което безъ нея е необяснимо. Тя е безкрайно утешителна и съобразна съ Божиата най-строга справедливостъ. тя за човека е спасителната котва, която Богъ въ безконечната си милостъ му е далъ за утешение.

Самите думи на Христа не оставатъ никакво съмнѣние относително прераждането на душата. Ето какво се казва въ Евангелието на Свѣти Йоанъ, Глава III, стихове: 3, 4, 5, 6, 7.

3. Отговори Исусъ и рече му: Истина, истина ти казувамъ, ако не се роди нѣкой изново, не може да види царството Божие.

4. Казува му Никомидъ: Какъ може старъ човекъ да се роди? може ли втори пътъ да влѣзе въ утробата на майка си и да се роди?

5. Отвѣщава Исусъ: Истина, истина ти казувамъ, ако се не роди отъ вода и Духъ не може да влѣзе въ царство Божие.

6. Роденото отъ плѣтъ — плѣтъ е, а роденото отъ духъ — духъ е.

7. Недѣй се чуди че ти рекохъ: трѣбва да се роди изново.

(Слѣдва).

Великите душевно-болни.

(Изъ Messenger).

Отъ както се приема извѣстно родство между лудостта и прѣстѣжността, забелѣзва се сѣщо и една близостъ между лудостта и гениалността. Ако гледаме какво пишатъ сѣвременните антропологи, дѣйствително, твѣрдѣ лиубопитно е да наблѣдаваме всѣки единъ отъ тѣзи славни душевно-болни, които учените разтилатъ предъ нашите очи, като свѣтла вѣрволица, на която ний поздравляваме тѣй скѣпите за насъ герои: Гуно, Куперъ, Миулеръ, Шамъ (карикатуриста), Хамилтонъ, Пое, Наполеонъ, Ниутонъ, Руссо, Хофманъ, Шопенхауеръ, Жераръ де Нервалъ, Амперъ, СтUARTъ Милъ, Августъ Контъ, Шопенъ, Шатобрианъ, Ламартинъ, Россини, Доницети... —, които всички представляватъ характеръ на изрождение, както дума Ломброзо въ сѣчинението си „Гениалните Хора“.

Мѣчно е да се опредѣли какво нѣщо е гений. Вижда се обаче, че това, което характеризира великите хора, то е, че тѣ сѣставляватъ нѣщо отдѣлно въ средата въ която живѣятъ. Утвѣрждава се, че тѣ чувствуватъ сѣвѣршенно друго яче отъ обикновенните хора. Отъ тамъ произлиза, дѣто ги взиматъ за изклѣчителни личности. Споредъ алиенистите (учените, които изследватъ душевно-болните), тѣхните екцентричности, странности, оскѣки обноски се считали отъ околните като признаци на умствено побѣркване. Въ туй отношение забелѣжително е да узнаймо чрезъ какви биѣуци на очи черти са се отличили нѣкои гениални хора.

Жераръ де Нервалъ, французски литераторъ, страдаше отъ буйствуѣща лудостъ, презъ която той падаше въ дълги периоди на екзалтація и на ома-ломощяване. Като се успокояваше, той казваше, че вижда духове. Тогазъ той правѣше разни каба-листически прогонвания на зли духове и се мислеше за

директоръ на болница. Околните го слушаха съ удоволствие, толкозъ той биваше сладкоречивъ въ нѣкои сцени, които самъ съчиняваше.

Бодлеръ, прочутъ французски поетъ, бѣше наклоненъ на грандоманиа. Въ дѣтинството си той имаше халіуцинации. Преди да падне въ лудостта си, той менѣше кжща всѣки месецъ. Той се удовлетваше да представя на приателите си ужасни зрелища.

Августъ Контъ, създателя на позитивната философия, бѣше запрянъ десетъ години. Когато го помислѣха за оздравѣлъ, той не влѣзе въ обществото, освенъ за да изпяди жена си, която му спаси живота. За съчинениата му може да се каже, че редомъ съ необикновените концепции се срѣщатъ и същински невѣроятности.

Монтенъ (прочутъ французски философъ и моралистъ) си въображаваше че е едно житно зърно и не рачеше да се разхожда отъ страхъ да не го клжвнѣе нѣкое птиче.

Харрингтонъ (английски публицистъ) утврждаваше, че мислите му излизали изъ устата подъ видъ на рой пчели, и той се въоружаваше съ една мѣтла за да разпржсне тѣзи лоши гости.

Амперъ (знаменитъ французски математикъ и физикъ) обнародва една книга върху огня, за да накара да вѣрватъ въ внушението на дявола!

Шуманъ, предтечата на музиката на бжджщето, получавалъ казваше той, велики откровения отъ духовете. Бетховенъ и Менделсонъ му внушавали музикални съчинения. По нѣкога той не знаеше какъ да избѣгне овладяването на единъ Духъ, който му препоржчвалъ да се варжси съ вода.

Жанъ Жакъ Руссо (също като Паскалъ) написа едно писмо до Бога и го тури въ олтаря на Паришка Свѣта Богородица. На сутрината той отиде да тржси отговора и като не намѣри такжвъ, той подозрѣ небето въ сжзаклятие противъ него.

Хоффманъ (германски романистъ и музикантъ) бѣше жертва на маниата че го преследватъ. Той страдаше отъ халіуцинации. Той увѣряваше че вижда да се превръщатъ въ дѣйствителности неговите „Фантастически Прикаски“.

Свифтъ, хумористичния английски писателъ, предсказа въ младината си, че ще полудѣе единъ день. Той изгубваше по нѣкога памѣтта си и стана нѣмъ и идиотъ една цѣла година.

Ніутонъ бѣ обвладанъ на старини отъ една умственна слабостъ, на която последиствиата се забелѣжваха въ сжчинената му чрезъ несвързани пасажи.

Шоценхауеръ (като Густавъ Флоберъ) имаше непобедимъ ужасъ отъ шума. На най-малкия шопотъ той ставаше бѣсенъ. Той си горѣше брадата вмѣсто да я бръсне. Той мразеше философите и жените, но обичаше кучетата.

Да минемъ на други велики хора, въ тѣхните моменти на вдѣхновение, въ часовете имъ на умственъ трудъ.

Торквато Тассо (великия италиански поетъ) се мислеше за обвладанъ отъ демона.

Шилеръ (великия нѣмски поетъ) намираще за нужно да си държи краката подъ снѣга. Руссо си тургаше главата на земята. Куужа (знаменитъ френски законоводецъ) сѣдаше на земята. Пое (прочутъ американски писателъ) се напиваше до оскотяване.

Ужаса противъ новите нѣща е билъ описанъ отъ единъ физиологистъ. Знае се, че Наполеонъ не се сжгласилъ никога да измени формата на шапката си.

Дарвинъ не вѣрваше на хиппотизма. Россини имаше отврѣщение отъ желѣзото. Лапласъ отрицаше падането на аеролитите.

Хайднъ отдаваше на едно небесно благоволение сжчиняването на прочутата симфония: „Сжтворение-то“. Моцартъ увѣряваше че неговите музикални сжчинения били произведени *безъ намисленото на волята му*.

Ламартинъ писа веднѣжъ: „Не азъ мисля, а идеите ми мислятъ зарадъ мене“.

Монтескю пишеше въ талига своето знаменито счинение „Духа на законите“. Бетховенъ, въ своите скитания презъ полетата, обичаше да се разсѣблѣва въ уединението. Единъ день бѣше сжзрѣнъ и поведенъ полуголъ къмъ затвора, като злочинецъ.

Малбраншъ (френски метафизикъ) обявяваше високо, че чувалъ гласа на Бога. Байронъ увѣряваше че го посещавалъ единъ призракъ. Гете удостоверява, че видѣлъ единъжъ своята собствена личностъ да иде насрѣща му. Доницети се обнасяше много грубо съ своите. Единъ день, вследствие на едно диво разгнѣвяване, той набѣхти хубаво жена си, следъ което отиде и се затвори въ стаята си и плачащецъ сжчини прочутата соната: Tu che à Dio spieghi l'alibi!...

Его факти, които сжвременната антропология се удовлетва да сжбира за да подкрепи своето не твърдѣ ново учение, ако сждимъ отъ тази фраза на Аристотеля:

Nullum magnum sine quadam mixtura rédementiae. (Никой великъ гений не е възможенъ безъ една примесь отъ лудостъ).

Медиумничеството и овладанието, което го придружава по нѣкога, обясняватъ тѣзи факти, живи свидетелства за влѣанието, което е упражнявалъ презъ всѣко време невидимия свѣтъ върху бедните земни човеци.

Бѣлата Дама на Хохенцолерите.

(Изъ Etoile Belge)

Последния свитѣкъ на руското сп. «Руски Архиви» обнародва единъ твърдѣ любопитенъ откъселекъ отъ спомените на генерала контъ де Ностицъ. Отнася се за историата на единъ призракъ, която служи

до нейдѣ като подкрепление на познатата легенда за „Бѣлата Дама“.

Контъ Григорий де Ностицъ, Прусекъ по произхождение, е почналъ военната си служба подъ знамената на отечеството си и не е миналъ на руска служба освенъ въ 1813. Той умрѣ въ 1838 бойовенъ помощникъ (*aide de camp*) генералъ на императоръ Николай, покритъ съ слава отъ службата на отечеството, което го усынови. Синъ му последва примѣра му; кавалеръ на ордена Св. Георги и майоръ — генералъ следъ туй на покойния императоръ, той бѣше натоваренъ въ 1869 съ една особенна мисия при пруския царъ Вилхелмъ, комуто трѣбваше да предаде голѣмия кордонъ на ордена Св. Георги.

Тогива именно наследника на Прусия, който посетѣ бѣ около сто дена императоръ Фридрихъ III, като се научилъ за спомениите, които се спазвали въ фамилиата на контовете де Ностицъ върху двойното появление призрака „Бѣлата Дама“ (контесата Орламанда) на княза Лудовикъ — Фердинандъ Пруски, въ предвечерието и въ сѣщия день на трагическата му смъртъ въ битката при Салфелдъ, настоя предъ руския генералъ за да узнае истината по тази работа.

Конта, който притежаваше единъ френски документъ отъ покойния си баща, го проводи на наследника и този го поблагодари съ едно любезно писмо, което е публикувано въ „Руски Архиви“.

Ето сега какво казва въпросния документъ, който се спазва въ домашните архиви на Хохенцоллерите:

Въ 1806, контъ Григорий Ностицъ, тогавъ пруски офицеръ, бѣше аташе на Лудовикъ — Фердинандъ Пруски, единъ младъ и отличенъ генералъ въ корпуса на князъ де Хохенлохе. Въ предвечерието на битката при Салфелдъ, тъй злоносна за пруското оръжие, княза се намираше заедно съ висшите си офицери въ замѣка на дукъ де Шарцбургъ — Рудолштадтъ. Презъ нощта се събраха въ една отъ залите на замѣка. Князъ Лудовикъ — Фердинандъ се

пжлнѣше съ радостъ при мисълта за пжрвата сериозна срѣща съ Наполеоновите войски, която се готвѣше за сутрешния день.

Като удрѣше среднощъ, той се обжрна къмъ контъ де Ностицъ и му каза:

— Чувствамъ се тржрдѣ щастливъ днесъ. Кораба ни е вече всредъ морето, сждбата ни се усмихва и ний всички сме си на мѣстата.

Той не бѣше още довжршилъ фразата си, когато контъ де Ностицъ видѣ съ непобедимо смайване да се изменя изражението на хубавото му лице. Като се изправи отведнжжъ, княза си потри очите, грабна единъ отъ свѣщилниците, които освѣтляваха трапезата, и се спушна въ хаетчето, което водѣше въ залата на военната стража.

Контъ Ностицъ тржти подирѣ му и го видѣ да гони въ тжмнината на продълговатото и тѣсно хаетче една облѣчена съ бѣло фигура, която изчезна ненадѣйно, когато стигна до стената безъ никакъвъ изходъ, дѣто се свжршваше хаетчето.

Като чу стжпки подирѣ си, княза се обжрна и каза на конта:

— Видѣ ли, Ностицъ?

— Да, Ваше Височество, видѣхъ.

— Тогазъ то не е сжнъ, или припаджжъ отъ бжлнувание! извика Лудовикъ — Фердинандъ.

Всичките придирвания на нѣкаква тайна врата, презъ която е можла да изчезне бѣлата фигура, останаха напраздни, и при това има още единъ свидетелъ за минаването на призрака презъ хаетчето. Вѣстовоя поставенъ на вратата, попитанъ отъ конта, каза, че оставилъ да премине едно лице покрито съ бѣла мантия, което той вземалъ по този знакъ за нѣкой офицеръ отъ саксонската кавалерия. Между това, хаетчето нѣмаше освенъ два изхода: вратата пазена отъ стражата и вратата на тази зала, дѣто се намираха сжбрани княза и офицерите.

Твърдѣ развълнуванъ, Лудовикъ—Фердинандъ не скри отъ контъ Ностицъ, че вземаше това появление като лошъ знакъ, понеже споредъ легендата, призрака на „Бѣлата Дама“ се появявалъ на членовете отъ Хохенцолернската фамилия въ предвечерие-то на тѣхната насилственна смъртъ.

На сутрината стана битката при Салфелдъ.

Въ най-силното поражение на нѣмските войски, Лудовикъ—Фердинандъ и контъ Ностицъ сжърѣха за втори пѣтъ, върху една вдаднатина кѣмъ морето, близка до мѣстото, дѣто се намираха, една жена облѣчена въ бѣло, която плачеше и си чупѣше рѣцете. Конта се спуствна въ пѣленъ галощъ съ коня си кѣмъ тая вдаднатина, но, когато пристигна, жената въ бѣло бѣше изчезнала. Поставените тамъ близко пруски войници я видѣли сжщо, но не знаѣли сжвършено какво станала тя.

Нѣколко минути следъ туй, князь Лудовикъ—Фердинандъ бѣше раненъ смъртно въ една бурна стрѣлба отъ френската кавалерия. Конта се помѣчилъ да го отнесе отъ бойното поле, но, раненъ сжщо и като изгубилъ свѣстъ, той едвамъ по-сетнѣ научилъ, че княза билъ доубитъ отъ единъ френски хусаръ Алзасецъ.

При-живѣ, контъ Григорий не каза никому тая случка, освенъ на сина си, и то като най-голѣмата тайна. Синъ му обявява, че контъ Григорий не е билъ никакъ суевѣренъ или наклоненъ кѣмъ мистицизмъ.

Разказа на този последния се заврѣшва съ следния пасажъ:

„Азъ пиша всичко, което се е сбѣдвало, като предсказано. Вѣрвамъ, че следъ смъртта ми, когато настане време да се пише историата на сѣвременниците ми, синъ ми, като прелиства книгата ми, ще намѣри този разказъ и ще го обнародва“.

Тука не се отнася никакъ за една отъ тия истории на призраци, въ които простата халіуцинация може да играе главна роль. „Бѣлата Дама“ е била

видена въ замѣка на Рудолштадтъ и сетѣ въ бойното поле на Салфелдъ не само отъ князь Лудовикъ — Фердинандъ и неговия преданъ другаръ по оружје, но и отъ много войници, които не са знаели никакъ легендата за контеса Орламанда.

Този фактъ трѣбва прочее да бѣде класиранъ въ категориата на толкова други отъ сѣщия родъ, съхранени въ историата безъ никакво задоволително обяснение до день днешенъ.

Контъ Ностицъ има следователно право да припомня, по поводъ обнародването на тази историйка, прочутото и вечно право разсѣждение на Хамлета: „На земята и на небото има по вече нѣща, Хорацио, отколкото твоята философия може да сѣнува“.

Спиритизма и науката.

(Преводъ отъ Английски).

Най-възвишената целъ, която може да повлияе на едно човеческо сѣщество, е труда за придобиването на това, което ний наричаме знание. Съ неговото придобиване ума се обогатява, и влиянието на свѣтовните желаниа и охоти намалява, колкото възвишената частъ на нашето естество се развива; *ума* захваща да управлява *материата* съ твърда и еднообразна властъ. Противниците на спиритизма за дълго време имаха обичай да настояватъ, че началата, които той безъ всѣкакво двоумение, защитава, като се разгледали отъ научна гледна точка, не ще можали да бѣдатъ доказани. Ако даже допустнемъ методата, която науката се стреми да завземе въ доказването на всѣка истина, пакъ нѣма основание да се утвърждава, че, ако науката е истинна, учението на спиритизма е лъжливо. Най-ревностните защитници на напредналите възгледи по материализма, са насилствено задължени да основаватъ своите аргументи на методите, които логиката ясно и опредѣлено е по-

казала при разните издирвания, които се стремятъ къмъ откриването на истината или отхвърлянето на лъжливото. Най-незаинтересования набліудателъ на методите, които спиритистите употребяватъ, за да побутнатъ на напредъ своето учение, ще намѣри, че тѣ (спиритистите) постоянно те канятъ самъ да разследвашъ предмѣта, съ цель самъ да узнаешъ неговите свѣйства, като същевременно ти предлагатъ и разните мнѣния, безпристрастно да се произнесешъ по тѣхъ.

Цѣлиа скелетъ, отъ който науката за химиата се състои, почива на това, което справедливо трѣбва да се нарече научно вѣрване, отколкото научна истина, защото молекулата и атома, съ които разрешиха мъчнотиите за сѣединението на елементите, са чисто хипотетични положения; при все това, напусто ще се надѣваме, когато споримъ противъ тѣхното съществуване, че можемъ да дадемъ друго доказателство, което да ни накара да не вѣрваме въ него, освенъ това, което научната теория ни е дала.

Като захваща да разгледва явленията, каквито и да са били тѣ, ума на набліудателя трѣбва да е въ едно състояние на сжнителностъ. Сжнѣнието, въ истинската смисълъ на думата, не значи отхвърлянето на нѣкоя теория, безъ да се вземе подъ внимание, какво тя иска; тукъ човекъ трѣбва да спрѣ за време разсждението, като се въздържа да се произнася за една страна, или за друга, но като бжде готовъ да приема засвидетелствувания за или противъ теориата, която иска да прокара. Тукъ е именно камъка, о който всички се пжнемъ и, за нещастие, падаме. Ний сме естествено наклонни да отхвъргаме непонитното, като лъжливо, безъ да се тжрпеливо помжчамъ да го опитаме внимателно и да дадемъ едно безпристрастно закліучение. Ний лесно присвояваме мнѣнията на другите, като основателни, защото тѣ са били опитани още отпреди отъ нашите приятели, и по такъвъ начинъ ний не можемъ да схва-

немъ най-елементарното начало, че нови сѣкровища отъ знания стоятъ предъ насъ; че възгледите на миналото, колкото и полезни да са били за напредѣка, който се е постигналъ, тѣ (мнѣнията) иматъ нужда отъ нѣкакво видоизменение, ако не са пжкъ и сѣвжршенно криви.

Разните теории за разпространението на свѣтлината трѣбва да споменемъ само за примѣръ, какъ новото замѣства старото, какъ старото учение води къмъ пжтя за откриване истините на настоящето, какъ науката не противодѣйствува, а сѣдѣйствува за спиритическото учение. За да утвърдишъ една истина, като истина, всѣкакво настояване е безполезно; само едно тихо, неразвжлувано издирване може да освѣтли нашите потѣмнѣли понятия и ни помогне да придобиемъ скритата истина, която е близо до ржцете ни, но къмъ която нашите предразсѣдѣци тѣж са ни заслѣпили, щото са ни лишили отъ знанието ѝ, което може да ни бѣде за радостъ и вжодушевление. По такъвъ начинъ трѣбва да се трудимъ да разберемъ една истина, съ която можемъ да потикнемъ напредъ всѣко нѣщо, което е за доброто на чело-вечеството.

Нека, прочее, разглеждаме методите приети при даванетоъ научни доказателства за нѣщо, съ което ний не сме отблизко запознати. Едно сѣществуване на нови явления се установява въ сѣгласие съ науката, ако само ний го туремъ подъ бжрзото си наблѣудение, или разгледаме засвидетелствуваната, които ни паднатъ на ржка, ако не можемъ да изпжлнемъ пжрвото условие. Никой не може да бѣде ревностенъ изследователъ на началата и истините на спиритизма, ако нѣма придобити доказателства по тѣзи двѣ методи. Пжрвата е потрѣбна само за едно: да опитаме сѣщността; втората метода — да се разгледатъ и потвжрдягъ придобитите разсѣдвания, — която сѣщо логически е права, трѣбва да се употрѣби нѣколко пжти, като съ това се приеме поканата, която спери-

тистите правятъ на тѣзи, които искатъ да се запознаятъ съ учението и се въодушевяватъ отъ желанието да разбератъ по-възвишените начала на живота, известни на тѣзи, които са турили на страна всѣкакви предразсѣждци и са станали смирени ученици на преобладаищата истина.

Какъ се огася една свѣщъ.

Вий ще намѣрите може би моя въпросъ колко-годѣ безразсѣденъ, увѣренъ съмъ. Какъ се залавяте да огасите свѣщта си, когато е запалена? Азъ държа басъ още отъ сега, че вий ще ми отговорите: „Азъ духамъ „отгорѣ“; или пакъ „азъ си служа съ единъ чифтъ „щипки“; или пакъ още, което безъ съмнѣние е най-честия случай „азъ я захлѣпвамъ съ една похлѣука“. Признавамъ, че тѣзи начини са най-разпространените, най-обикновенните. По-малкъ кръгъ хора тѣй сѣщо иматъ единъ свой начинъ, много-малко както *трѣбва*, но много по-пробитенъ, като си служатъ съ голѣмια си прѣстъ и показалеца. Въ селата ни наричатъ този начинъ, който датира отъ потопа, *да се потуши кандилото, да се потуши свѣщта*. Така, да духашъ пламъка, да си послужишъ съ щипци, да я покривашъ съ похлѣука, да стискашъ фитилото между голѣмια прѣстъ и показалеца за да огасишъ свѣщта си, са средства въобще най-приети, отъ едина полѣусъ до другия на земята. Татарите, Китайците, Калмуците, Японците, Лапонците и т.н., както и Европейците и Американците, не знаятъ други способъ. Азъ съмъ измислилъ единъ новъ, който ми е билъ загатнатъ отъ магнетизма. Азъ тургамъ въ средата на масичката си една свѣщъ около три сантиметра величина, малко по-много, малко по-малко. Азъ я запалвамъ и накарвамъ, около масата, да сѣднатъ трима отъ моите чув-

ствителници*). Вратите на стаята, гдѣто се прави опита, са съвършено затворени.

Безполезно е да ви казвамъ, че тримата чувствителника се хубаво наблюдаватъ, че имъ е, това се подразумѣва, запретиено не само да духатъ, но да покашлятъ, да кихатъ даже. Пламъка на свѣщта отъ движението, което правятъ чувствителниците за да сѣднатъ около масичката, не се помръдва, стои неподвиженъ; следъ нѣколко секунди, около четиредесетъ, той се развълнува, послѣ, като че единъ силенъ вѣтъръ е проникналъ изведнажъ въ стаята, той се навожда до хоризонтално положение. Той се изправя пакъ, послѣ отъ ново се навожда, но по-слабо, послѣ той става пакъ хоризонталенъ, и още малко, и свѣщта ще се огаси. Това не е друго освенъ едно просто заплашване, пламъка се съживява тутакси, той се изправя пакъ, догдѣто едно ново полъхване отъ изпаряция се душевенъ флуидъ на чувствителниците върху него го насили да се наведе, да се наклони още единъ пътъ до хоризонтално положение. Такива са различните фази, презъ които минава пламъка на една свѣщъ преди да се огаси съвършено, това което става въ двѣ минути и половина, съ двама само ще трѣбватъ четире минути. Случва се тѣй-сѣщо по нѣкога, че подъ влиянието на душевния флуидъ, който се отдѣля съ голѣма сила отъ тѣлата на моите чувствителници, свѣщта не се задоволява да огасне само, но още се тръкулва по плоскостта на масичката и пада на земята. Заклѣчение: съ самата душевна сила, която произлиза отъ чувствителни личности, може да се изгаси, безъ друго механическо средство, една запалена свѣщъ. Назадничевите умове, които се намиратъ всѣкога, не ще пропуснатъ да ми противоречатъ, че тѣ предпочитатъ още да употребяватъ духането, щипките, или похлѣпката, даже и голѣмния си прѣстъ и показалеца, защото това става по-скоро. Азъ ще имъ

*) Лица които се поддаватъ лесно на магнетисване,

отговоря, че моя начинъ е много по-малко грубъ и по-вече чудесенъ. Ще прибавя, че съ цетъ чувствителника свѣщта се изгасва почти тутакси и често, твѣрдѣ често, съ изкомандване. Този опитъ, за който ви давамъ отчетъ, отъ много месеци го повтарямъ. Азъ сжмъ зелъ за правило въ поведението си, да не заговарямъ за моите опити, освенъ когато сжмъ сигуренъ, твѣрдѣ сигуренъ; а не сжмъ твѣрдѣ сигуренъ чакъ, до като не сжмъ ги преповторилъ нѣколко пжтя.

Хорасъ Пелтие.

Нашиа почитаемъ сжтрудникъ господинъ Пелтие, като ни е изпроводилъ горнята статия, приготвена отъ нѣколко време, ни пиши:

Азъ имамъ отъ нѣкое време насамъ спиритически занимания у дома. Масите се издигатъ сами самнинички чакъ до височината на единъ човекъ. Невидимите изгасватъ свѣщта, зематъ шапките на господата и ги турятъ на други хора, не на господарите имъ. Тѣ грабятъ копринените кърпи на господарите, завързани подъ брадите имъ и ги даватъ на мъжете, въ размена на шапките имъ. Тѣ дращатъ и закачатъ, и забелѣжете, че презъ това време всичките лица са на тржкало и правятъ всѣка измама невжможна.

Тѣзи игри са още леки при ония, които ставатъ въ Неаполъ посредствомъ медиума Евзачиа Паладино, но това пакъ е нѣщо обаче, защото, кой издига една маса, кой отнима и турга произволно шапките и кърпите? Това са навѣрно невидимите, непохватливи и неосетливи смѣхотворци, които нѣматъ тѣло и си служатъ съ флуида на нашите сомнамбули за да извѣршватъ своите шегии. Ний повторихме сжщо съ извѣстенъ успѣхъ опитите на моя учителъ и кореспондентинъ Г-нъ де Роша, за ектериоризация на чувствителността. Ний причинихме болка, като убодохме съ една игла духовната атмосфера, или по-добрѣ астралното тѣло на двамина сомнамбу-

ли, презъ тѣхните дрѣхи, безъ да допираме тѣхното материално тѣло; а при това, извършеното обождаване върху ектериоризираното (извадено вънъ) астрално тѣло бѣше се отбелѣжило върху материалното тѣло. На пръвъ погледъ се виждаше рѣзката отъ иглата“.

(Изъ Messenger)

Хипнотизма и фонографа

(„Ребусъ“).

О. И. Фелдманъ, който за сега се намира въ Москва, приложилъ фонографа къмъ хипнотическото внушение. На сеанса, направенъ въ къщата на Ю. И. Плока (агентинъ на Едисона), всичките внушения се направили не непосредствено отъ Г. Фелдмана, а посредствомъ фонографа и били увѣнчани съ пълненъ успѣхъ.

Първия опитъ билъ направенъ съ една млада дѣвица, на 15 години, която отъ нѣколко месеца се цѣрѣла у Г. Фелдмана отъ една болестъ, причинена ней отъ едно падане отъ стѣлба при едно соборичване съ братята си. При надвечерието на сеанса била приготвена отъ Хипнотизатора фонограммата, въ която се заклѣчавала заповѣдта: „Спи!“ и следъ петъ минути да стане, запали свѣщта и да захване да лови папагала, който ще хвърка изъ градината. Щомъ момичето, надъ което се правѣше опита, турна хунийките отъ фонографа на ушите си и се чу първата дума на направеното внушение отъ фонографа, тя се заслуша, чу внушението и, по заповѣдта на фонографа, заспа. Като се събуди, тя знаѣла, което е слушала въ фонографа, но утвърждаваше, че нищо не чувала. Следъ изминуването на петъ минути, момичето точно изишли заповѣдта на фонографа, сетѣ, съ сълзи на очи се извини предъ домакинята, за гдѣто гонѣла папагала и т. н. Другия опитъ стана съ Г-нъ М., който отъ де-

сетъ години страдаше отъ болестъ въ крака. Бол-
ния, споредъ думите на тѣзи, които бѣха го видѣли
до преди първото внушение на Д-ра Штробнидера,
едва ли е можелъ да си повдигне крака и ужасно
страдалъ отъ болки. Обаче, следъ направените му
шестъ внушения, Г. И. ходи почти свободно, гово-
ри много ясно, въобще чувствува себе си много доб-
рѣ. Фонографа му внушилъ — три минути следъ про-
буждането, да поиска отъ едниго изъ присѣствују-
щите една цигара, и ако не му даде доброволно, да
му вземе насила кутиата, да извади отъ нея петъ
цигаря, да запуши единия, другия да даде на другъ
единъ господинъ, а отъ трите останали да даде о-
ще единъ на нѣкой изъ присѣтствујущите. Цѣлото
внушение било напълно извършено при събуждането.

Всички захипнотизирани знаѣли, въ време на
сжия си, че внушението имъ е ставало не непосред-
ственно, но чрезъ фонографъ, а при събуждането си
изведнѣжъ са забравѣли всичко.

Нѣма ни най-малко сжмѣние, че горѣизложени-
те опити отдавна са извѣстни и интересни не сами
по себе си, но защото доказватъ, че внушението
чрезъ фонографа има сжщото влияние въ хипноти-
зирането, каквото и внушението, което иде непосред-
ственно отъ хипнотизатора.

Веднѣжъ едно внушение произведе ли се, то
може да се запази за всеѣкога и, когато отсъствува
хипнотизатора, може пакъ да се повтори.

Шекспиръ Спиритъ.

(изъ Messenger).

Ето какъ Франсуа-Викторъ Хиуго, въ въведе-
нието на втория томъ отъ своя преводъ на Шекспиро-
вите сжчинения, свидетелства, че тозъ е билъ спиритъ.

„Шекспиръ не се усжмни никога въ сжществу-
ванието на невидимия свѣтъ; той го превъзстанови.

Яковъ VI казваше: „Проклѣти да бждатъ Духовете!“ Шекспиръ казваше: „Слава на Духовете!“ Туй отношение на поета не бѣше нѣкаква си сжобразителностъ, а резултатъ на едно убеждение. Шекспиръ вѣрваше дълбоко въ тайнственното. Убеденъ, че има единъ посреднически свѣтъ между човека и Бога, Шекспиръ бѣ доведенъ чрезъ самата логика до припознаването на всички сжщества, съ които Пантеизма на възраждането пжлнѣше свѣта.

...Надъ насъ, около насъ, движатъ се съ хиляди сжщества, които ни виждатъ и които ний не виждаме. Навредъ тѣзи сжщества вжодушевяватъ природата

...Тѣ сжставляватъ едно по-висше човечество, което вижда по-далечъ отъ насъ, което знае по-вече отъ насъ. И ний, младо човечество, сме нѣмали право да се обрѣщаме къмъ по-възрастната си сестра! Ний сме нѣмали право да я призоваваме, да ѝ искаме сжветите, да я изучаваме? Ний, мизерни купцица отъ месо, каквито сме, — трѣбва ли да ни забраняватъ въ нашите заплитавия да призоваваме тия просвѣтени помощници!

... *Сжнь презъ една лѣтна нощъ**) описва дѣйствието на невидимия свѣтъ върху човека. *Бурята* символизира дѣйствието на човека върху невидимия свѣтъ. Въ първата пиеса, младенческо сжчинение на поета, човека се покорява на Духовете. Въ втората, зрѣлостно сжчинение на поета, Духовете се покоряватъ на човека... Просперо е този, който отъ дълбочините на отчаянието става всесиленъ, труженика, който чрезъ своята наука подчинява материята. Калибанъ, и чрезъ гения си — духа, Ариелъ. Просперо е човекъ, господаря на природата и владетеля на сждбата; той е човека-провидение.“

*) Шекспирова драматическа пиеса.

Призракъ.

(„Ребусъ“.)

Нѣкой си В. Р-въ разказва слѣдующия таинственъ случай въ в. „Киевско Слово“.

„Въ Рокитна, Василевска областъ, живѣше единъ старъ человекъ, нѣкой си Я-ский. единъ отъ поклонниците на баща ми. Кжщата на Я-ский бѣше покрай пѣтя, по който често пѣти баща ми се случваше да минува. Щомъ Я-ский видѣше баща ми, изведнѣжъ ставаше и почтително се покланѣше на баща ми, който отъ своя страна отговарѣше на привѣта му и повѣкоги, ако му позволене времето, спираше се и влизаше въ разговоръ съ него, като му съобщаваше това и онова. Бѣше единъ прекрасенъ лѣтенъ день. Азъ и баща ми вжрвѣхме мжлчаливата изъ пѣтя, дѣто се намиралъ кжщата на Я-ский. На далечъ не по-вече отъ единъ разкрачъ отъ кжщата, азъ хубаво забелѣзахъ стария Я-ский съ изсжхнали-те си рѣце, че полегка се разхождаше отъ единия край на кжщата до другия и, като дойдеше до противоположния, ударваше кжмъ страната. На това азъ не дадохъ никакво внимание, защото не е за прѣвъ пѣтъ да виждамъ Я-ский да прави това. Като се вжрнахъ съ баща си въ кжщи, обѣдвахме и се разпржскахме по разни направления, дѣто имаше много работа да се вжрпи. Въ сжщия день вечерта, като се сжбрахме на чай, домашните захванаха да говорятъ за разни предмѣти. Баща ми бѣше отишалъ на нѣкѣдѣ и въ негово отсѣтствие почна се разговоръ за Я-ский. За мое голѣмо очудване азъ узнавамъ, че Я-ский умрѣлъ. Азъ не можахъ да се стѣрпя и казахъ, че тази заранъ го видѣхъ; но това казахъ, като че ли се сжмнѣвахъ. Подиръ малко дойде баща ми и той, като узна за смжртта на Я-ский, неволно плѣсна рѣцете си. „Боже“, извика той, „азъ зная, че тази заранъ азъ видѣхъ Я-ский, като се разхождаше край кжщата си“. Тукъ азъ се убедихъ, че мое-

то въображение не ме е измамilo и и се присъединихъ къмъ баща си, който описа въ какво облъкло видѣлъ Я-ский и т. н. Забелжителното е това, че всичките предадени отъ мене подробности напълно се съгласиха съ тѣзи на баща ми. Не остапа вече никакво съмнѣние, че и баща ми е видѣлъ умрѣлия Я-ский. Но какъ може да се обясни това явление? отъ тогава се изминаха много години, но случката не се изгуби отъ главата ми. Щомъ заговоря за нѣщо тайнствено, предъ очите ми се явява образа на стария Я-ский, който се разхожда въ двора си“.

РАЗНИ.

Нѣма вече животни. — Една малка змиа, турена за нагледно показване на ученици въ единъ кафезъ, потрѣсен на часа да избѣгне, като опита единъ подиръ другъ всичките промежутъци на прѣчките. Главата и врата ѝ минаваха, но тѣлото не рачеше да мине. Като потвърди добръ това, безвредното и грациозно влѣчуго бѣ ненадѣйно *обхванато* — поне така повѣрваха наоколо отпървомъ, — отъ присвивания въ висша степенъ силни; въ сжщностъ, то се *предаде* само на тѣзи присвивания, както последствието ще покаже. Последствието бѣ това, че змиата избѣлва единъ степенъ гущеръ, дължгъ още 14 сантиметра, макаръ главата и една частъ отъ врата да бѣха смѣни, и тежжкъ 230 грамма. Не е ли чудно, че змиата, която сама не е дълга по-вече отъ 23 сан. и тежка повече отъ 410 гр., е могла да побере въ себе си такава голѣма пища? Както и да е, като се изтънчи по тоя начинъ, тя можеше лесно да провре тѣлото си и да излѣзе отъ кафеза, което и направи бързо, като си даде смѣтка за това, което ѝ пречеше. Това е разиравено на подробно въ сп. „Наученъ Прегледъ“, и подъ заглавие: *Разумността на животните*. Разумността на животните? — значи, нѣма вече животни.

Какъ се спира напредъжката.—Новите истини, новите въведения, въобще всѣко ново нѣщо, предизвикватъ яростни противници, които, ако не станатъ за съжаление, то ставатъ за смѣхъ. Ето по-долу единъ интересенъ откъселекъ отъ рапортъ подаденъ отъ баварските лѣкари, противъ строенieto на първата желѣзнопътна линия въ Нюрембергъ:

„Пътуването съ вагони, теглени отъ локомотива, трѣбва да бѣде запретиено въ интереса на общественото здравие. Бързото движение ще произведе върху пътниците умственната болестъ позната подъ име „делириумъ фуриозумъ“. Даже и тогава, когато пътниците склонятъ да се изложатъ на тази опасностъ, правителството пакъ е длъжно да закриля публиката. Единъ простъ погледъ хвърленъ на една локомотива, която минава съ голѣма бързина, е достатъченъ да произведе същото мозъчно разстройство; следователно, абсолютно необходимо е да се издигнатъ стени отъ двѣте страни на желѣзния пътъ около три метра високи.“

Ако се върва този документъ, днесъ трѣбва да има страшни мозъчни разстройства!

Ошдѣлише Библиографиа и Кореспонденция оставашъ за идущата книжка.

Редакцията.
